

Pamięć

Funkcja i jej zaburzenia

Maciej Kopera

Definicja

Czynność poznawcza umożliwiająca chwilowe lub trwałe zachowanie (zapamiętywanie), przechowywanie (magazynowanie), odtwarzanie (przypominanie) informacji.

Klasyfikacja pamięci

W zależności od czasu przechowywania

Ultrakrótka (sensoryczna) – przechowywanie 0,5 - 1 sekundy, specyficzna dla modalności, większa pojemność niż pamięci krótkotrwałej, raczej informacje o fizycznych parametrach bodźców

Krótkotrwała (operacyjna, robocza) – przechowywanie kilka do kilkunastu sekund, możliwe wydłużenie dzięki powtórkom wewnętrznym, pojemność do 7+/-2 elementy, kod głównie akustyczny i wzrokowy.

Trwała – czas przechowywania praktycznie nieograniczony, uzupełniana, modyfikowana, pojemność praktycznie nieograniczona, kod głównie semantyczny.

Klasyfikacja pamięci

Ze względu na formy przechowywania i mechanizmy wydobywania

Deklaratywna - informacje dostępne świadomości, możliwe do zwerbalizowania, większy udział struktur korowych.

Niedeklaratywna - pamięć ukryta, nieuświadamiana, zawiera wzorce umiejętności percepcyjnych (proceduralna), uczestniczy w procesach torowania, warunkowania, habituacji. Gromadzona prawdopodobnie od urodzenia z większym udziałem struktur podkorowych.

Klasyfikacja pamięci

Ze względu na format przechowywanych informacji

Semantyczna (wiem) - Idee, pojęcia jako wynik rozumienia faktów i zjawisk, organizacja pojęciowa, odniesienie do świata, składająca się na wykształcenie ogólne.

Epizodyczna (pamiętam) - zdarzenia, epizody, których źródłem są czyste doznania zmysłowe, organizacja czasowa, odniesienie do Ja, niewielkie znaczenie dla systemu wiedzy ogólnej.

Zaburzenia pamięci

1. Ilościowe (dysmnezje)

- **hipermnezja**
- **amnezja**
- **hipomnezja**
- **ekmnezja**

2. Jakościowe (paramnezje)

- **allomnezje** (wspomnienia zniekształcone)
- **pseudomnezje** (wspomnienia rzekome)

Ilościowe zaburzenia pamięci

- 1. hipermnezja** - zdolność do odtwarzania zwiększonej ilości wspomnień – substancje halucynogenne, w stanach zmienionej świadomości, silne przeżycia, zespół hipomaniakalny.
- 2. amnezja** – dysfunkcja polegająca na niemożności przypomnienia sobie informacji. Podział ze względu na:
 - **stopień** – całkowita i fragmentaryczna
 - **zakres** – pełna (wszelkie wspomnienia), cząstkowa (składnik pamięci – zapamiętywanie...; typ informacji – autobiograficzna, semantyczna, proceduralna; modalność)
 - **trwałość** – trwała i przemijająca
 - **faza** – krótkotrwała, długotrwała
 - **czasowy związek z utratą przytomności** – wsteczna, następcza, pomiędzy nimi czasem wyróżnia się śródczesną.

Ilościowe zaburzenia pamięci

1. **hipomnezja** – zmniejszona zdolność do odtwarzania wspomnień

- Czynnościowa - może dochodzić do przejściowych zaburzeń jak w depresji, zaburzeniach lękowych, reaktywnych czy dysocjacyjnych
- Trwała – proces otępienny

2. **ekmnezja** – przeżywanie przeszłości jako terażniejszości – występuje w zespołach amnestycznych.

Jakościowe zaburzenia pamięci

Allomnezja - nieadekwatnie odtwarzana jest rzeczywista treść wspomnienia

- **Iluzje pamięci** – wspomnienia rzeczywiste, lecz zniekształcone pod wpływem innych przeżyć, zwykle silnych emocji (fizjologicznych i chorobowych).
- **kryptomnezje** – nieświadomy plagiat, wspomnienie odtworzone bez świadomości, że jest to coś, co już ktoś wie, co stanowi jego wspomnienie – przypominanie bez rozpoznawania
- **złudy utożsamiające** – deja vu i zjawiska pokrewne – rozpoznawanie bez przypominania

Jakościowe zaburzenia pamięci

Pseudomnezja - przywoływanie wspomnień w przekonaniu osoby rzeczywistych a faktycznie nie mających miejsca.

- **omamy pamięci** – fałszywe wspomnienia z sądem realizującym.
- **konfabulacje** – tworzenie fałszywych śladów pamięciowych współwystępujących zwykle z głębszymi zaburzeniami pamięci i wypełniających lukę pamięciową. Pacjent nie ma intencji wprowadzania w błąd. Niekiedy mają charakter prawdopodobny, innym razem zupełnie fantastyczny.